

REBELOVO PRÁVNÍ DESATERO

1/ NENÁSILÍ

Extinction Rebellion je striktně nenásilné hnutí. Nenechte se vyprovokovat k verbálnímu natož k fyzickému násilí a neničte ani nepoškozujte majetek. XR má zároveň snahu jednat maximálně slušně, zdvořile a pokud možno s úsměvem. Občanská neposlušnost neznamena občanskou nezdořilost. Mnoho přestupků je navíc možné vyřešit domluvou, proto Vaše chování ovlivňuje nejen osoby kolem Vás, ale i případnou výši trestu při porušení zákona.

2/ TOTOŽNOST

Zákon stanovuje 12 konkrétních případů, ve kterých Vás Policie ČR, může vyzvat k prokázání totožnosti. XR je transparentní. Doporučujeme svoji totožnost neskrývat. Máte nicméně podle § 13 zákona o policii (poučovací povinnost) právo žádat, aby Vám byl sdělen důvod, proč Vaši totožnost chce policie znát, ačkoliv ani odpověď nemusí být vždy uspokojivá.

Občané ČR nemají povinnost mít u sebe občanský průkaz (oproti cizincům), stačí tedy ústní sdělení svých osobních údajů. Pokud odmítnete uposlechnout výzvu k prokázání totožnosti, může Vás policie „zajistit“, tzn. přiměřeně omezit na svobodě, nejdéle však na 24 hod. Transparentnost ovšem neznamena, že má Policie svévolný přístup k Vaším soukromým údajům případně do Vašich mobilních zařízení.

3/ ÚČAST NA LEGÁLNÍM SHROMÁŽDĚNÍ

Musíte:

- dbát pokynů svolavatele a pořadatelů
- zdržet se všeho, co by narušilo pokojný průběh shromáždění
- po ukončení shromáždění se pokojně rozejít

Nesmíte:

- mít u sebe zbraně/výbušniny/pyrotechniku
- mít zakrytý obličej, způsobem, který ztěžuje identifikaci

Pro samotné svolání a jednotlivé pořadatele platí samozřejmě větší množství pravidel.

4/ NVDA = NENÁSILNÁ PŘÍMÁ AKCE (NONVIOLENT DIRECT ACTION)

Musíte:

- uposlechnout výzvy/příkazu strážníka
- prokázat policistovi svou totožnost

Pokud se z důvodu účasti na NVDA rozhodnete neuposlechnout výzvy policie např. k vyklizení určitého prostoru, policie si je může vynutit za přiměřeného použití zákonem vyjmenovaných donucovacích prostředků (tzn. silou). Neuposlechnutí výzvy úřední osoby je přestupkem, za který Vám může být uložena pokuta až do výše 10 000,- Kč, 15 000, pokud byl spáchán opakovaně.

Nemusíte:

- vypovídat. Právo nevypovídat slouží k tomu, abyste sobě nebo osobě blízké nezpůsobili nebezpečí trestního, přestupkového nebo jiného stíhání. Doporučujeme Vám tohoto práva využít např. slovy: „*Promiňte, ale využívám svého práva nevypovídat*“. To samozřejmě neznamena, že nemůžete popsat policistům detailně, proč si myslíte, že je aktuálně třeba

z ekologického hlediska jednat. Každý, kdo se NVDA zúčastní, má jistě pro účast určité důvody, za které není třeba se stydět.

- nic podepisovat

Můžete:

- pořizovat audio/video záznam zasahujícího policisty/strážníka (stejně tak může policie)

Co musí policie?

- při komunikaci a zacházení s Vámi jednat zdvořile a zachovávat Vaši důstojnost
- používat pouze donucovací prostředky vyjmenované zákonem a to přiměřeně
- policista/strážník musí mít viditelné identifikační číslo
- poučit vás o právních důvodech svého postupu a o vašich právech jakmile je to možné vzhledem k okolnostem a povaze úkonu (tedy v případě dotazu: „Pane policisto/strážníku, proč mě identifikujete?“ legitimně očekávejte odpověď)

Co nesmí policie?

- vykonávat osobní prohlídku u osoby opačného pohlaví
- připoutat vás k jednomu místu na déle než 2 hod.
- „zajistit“ Vás déle než 24 hod. (neplatí v případě podezření ze spáchání trestného činu)

5/ PODÁNÍ VYSVĚTLENÍ, VÝSLECH A PRÁVO NEVYPOVÍDAT

Pokud dojde k Vašemu předvedení na policejní stanici, bude se Vás policie nejspíše snažit přesvědčit k výpovědi. Tomu se říká **podání vysvětlení** a v případě podezření z trestného činu **výslech**. Z toho policie vede úřední záznam nebo protokol o podání vysvětlení, resp. o výslechu. Před podáním vysvětlení nebo výslechem musíte být poučeni o svém **právu nevyprávět (viz bod 4)**. Rovněž **nemusíte** v této fázi nic **podepisovat**. Je lepší si svoji výpověď v klidu rozmyslet a uplatnit později např. po poradě s právníkem. Stejně tak se vyplatí optat policistů/strážníků, zda je úkon prováděn kvůli šetření pro podezření přestupku, či trestného činu.

6/ PROHLÉDÁVÁNÍ A ODNĚTÍ NEBO ZABRÁNÍ VĚCI

- **osobní prohlídku** může policie provést: pokud má být nějak omezena vaše svoboda, směřuje proti vám policejní zákrok (síla), je důvodné podezření nebo že u sebe máte věc důležitou pro trestní řízení nebo zbraň. Osobní prohlídka může být provedena pouze **osobou stejného pohlaví** a musí o ní být sepsán **úřední záznam**.
- **odnětí** nebo **zabrání věci** může policie provést ze zákonných důvodů po marné předchozí výzvě k dobrovolnému vydání. O odejmutí musí být sepsán záznam a vystaveno potvrzení. To však opět neznamena, že má policista od doby, kdy dojde k „zajištění“ přístup ke všem Vaším věcem, viz předchozí body.

7/ V POLICEJNÍ CELE

Do policejní cely se můžete dostat, když jste **zajištěni, zadrženi** nebo **předvedeni**. Zeptejte se vždy, jaký je účel omezení vaší svobody (o jaký úkon jde).

Máte právo na:

- přiměřený odpočinek včetně spánku, poskytnutí přikrývky, pravidelnou stravu 3x denně, a to stravu respektující vaše náboženské a osobní přesvědčení, přístup k vodě a toaletě a provedení základní hygieny – nebojte se tedy zeptat policistu na poskytnutí přikrývky, jídla, zubního kartáčku

- zkontaktovat se s naší právní podporou na tel.: **724 380 988** nebo jinou dle Vaší volby. Právní podporu kontaktujte, budete-li zajištěni, zadrženi nebo předvedeni nebo budete-li mít informaci, že se tak stalo někomu jinému. Rovněž podporu kontaktujte v případě jakýchkoliv jiných problémů s policií, zejm. pokud budete přesvědčeni, že policie překračuje svoje pravomoci. Telefon může být odposlouchávaný. Proto do telefonu neříkejte nic, co by mohlo ohrozit pokračování NVDA nebo uškodit Vám či ostatním při následném vyšetřování. Omezte se na sdělení základních informací
- informování blízké osoby o Vašem zajištění nebo naši podporu při zajištění v případě potřeby jiné než právní pomoci: **774 292 956**
- lékařskou pomoc

8/ CO HROZÍ

Nejčastějším důsledkem občanské neposlušnosti je obvinění z **přestupku**, typicky pro neuposlechnutí výzvy. Přestupek obvykle řeší příslušný obecní/městský úřad a standardní sankcí za něj je pokuta obvykle ukládaná v řádu tisíců korun nebo lépe pouze napomenutí. Opakované spáchání přestupku není trestným činem, ale může vést k uložení vyšší pokuty. Některé přestupky (včetně neuposlechnutí výzvy) se zapisují do tzv. rejstříku přestupků, kde zůstanou zapsané cca 5 let. Přestupky tedy nejsou zapisovány do trestního rejstříku.

Trestný čin je silněji společensky nebezpečné protiprávní jednání (např. poškození cizí věci, násilí proti úřední osobě, výtržnictví). Při dodržení akčního konsenzu by nemělo dojít k obvinění z tr. činu ani k uplatnění civilních nároků např. z titulu **náhrady škody**.

9/ PO AKCI

Neváhejte s námi konzultovat jak postupovat v případném přestupkovém řízení nebo čelit jiným právním následkům občanské neposlušnosti na:

pravni@extinctionrebellion.cz

10/ PRÁVO NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, OBČANSKÁ NEPOSLUŠNOST A KRAJNÍ NOUZE

Článek 35 Listiny základních práv a svobod

Každý má právo na příznivé životní prostředí. Každý má právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů.

Občanská neposlušnost je forma úmyslného porušování práva, která má demonstrovat nespravedlnost a neadekvátnost určitého zákona nebo politiky. K tomuto porušování dochází záměrně s cílem upozornit a soustředit pozornost na daný zákon nebo politiku, který je předmětem nevole. Jde o veřejný, nenásilný a uvědomělý čin proti určitému zákonu či politice se záměrem dosáhnout jejich změny. Občanská neposlušnost je mladší a mírnější sestrou práva na odpor zakotveného v čl. 23 Listiny. V kontextu klimatické a ekologické krize je rovněž potřeba se dovolávat institutu **krajní nouze**. V trestním i přestupkovém právu, zákon zná tzv. okolnosti vylučující protiprávnost, jako je krajní nouze nebo nutná obrana, kdy činem jinak trestným někdo odvrací nebezpečí/útok přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem. Právo na život, resp. příznivé životní prostředí nepochybně jsou takovými zákonem chráněnými zájmy. O tom, že jde o nebezpečí hrozící přímo, jsme bohužel přesvědčeni, a proto jsme se odhodlali k občanské neposlušnosti formou NVDA.

